

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 421/2018-40

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 7. februára 2019 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Ladislava Orosza a Miroslava Duriša prerokoval prijatú sťažnosť obchodnej spoločnosti BUKOCEL, a. s., Hencovská 2073, Hencovce, zastúpenej Advokátskou kanceláriou ECKER – KÁN & PARTNERS, s. r. o., Námestie Martina Benku 9, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Matej Kán, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Obdo 19/2017 z 22. novembra 2017, za účasti Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti BUKOCEL, a. s., podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Obdo 19/2017 z 22. novembra 2017 p o r u š e n é b o l i .

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Obdo 19/2017 z 22. novembra 2017 z r u š u j e a v e c v r a c i a Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky j e p o v i n n ý obchodnej spoločnosti BUKOCEL, a. s., uhradiť trovy konania v sume 390,50 € (slovom tristodevät'desiat eur a päťdesiat centov) na účet jej právneho zástupcu Advokátskej kancelárie ECKER – KÁN & PARTNERS, s. r. o., Námestie Martina Benku 9, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. februára 2018 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti BUKOCEL, a. s., Hencovská 2073, Hencovce (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 Obdo 19/2017 z 22. novembra 2017 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

Zo sťažnosti vyplýva, že v právnej veci žalobcu SLOVENSKÝ VODOHOSPODÁRSKY PODNIK, štátny podnik, Radničné námestie 8, Banská Štiavnica (ďalej len „žalobca“), proti sťažovateľovi ako žalovanému rozhodol Okresný súd Vranov nad Topľou (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom č. k. 8 Cb 7/2013-574 z 24. apríla 2014 tak, že sťažovateľovi uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 1 087 925,35 € s príslušenstvom, konanie v časti o zaplatenie istiny 52 515,90 € s 8,75 % ročným úrokom z omeškania od 19. októbra 2013 do zaplatenia zastavil, v prevyšujúcej časti žalobu zamietol a sťažovateľovi uložil povinnosť nahradiť žalobcovi trovy konania vo výške 88 %.

Proti rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 5 Cob 70/2015 z 20. októbra 2016 tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil.

Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením tak, že dovolanie odmietol.

Sťažovateľ uvádza, že dovolanie podal z dôvodov podľa § 421 ods. 1 písm. a) až c) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“) a podľa § 420 písm. f) CSP. Následne podaním doručeným najvyššiemu súdu 14. júna 2017 sťažovateľ vzal dovolanie v časti týkajúcej sa dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP späť, reagujúc na uznesenie veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu (ďalej aj „veľký senát“) sp. zn. 1 V Cdo 2/2017 z 19. apríla 2017, týkajúceho sa neprípustnosti kumulácie dôvodov dovolania podľa § 420 CSP a § 421 CSP. Najvyšší súd čiastočné späťvzatie dovolania považoval za zmenu dovolacích dôvodov, ktorú však podľa § 434 CSP možno urobiť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania. Vychádzajúc z uvedeného dovolací súd skúmal prípustnosť dovolania len z hľadiska § 420 písm. f) CSP, a nie aj podľa § 421 ods. 1 písm. a) až c) CSP.

Sťažovateľ v sťažnosti ďalej uvádza:

„Je... nutné v tejto súvislosti zdôrazniť, že sťažovateľ pristúpil k späťvzatiu v rámci odbornej starostlivosti a z dôvodu právnej istoty, a to bezprostredne a v krátkom čase (menej ako 2 mesiace) po tom, ako bol uznesením Veľkého senátu zjednotený právny názor o kumulácii dovolacích dôvodov v zmysle § 420 a § 421 CSP. V čase podania dovolania sťažovateľa (resp. do uplynutia zákonnej lehoty na podanie dovolania) neexistovala jednotná ustálená judikatúra vo vzťahu k predmetnej právnej otázke, pričom kumuláciu dovolacích dôvodov CSP výslovne nezakazuje, preto sťažovateľ pri uplatnení všetkej zodpovedajúcej odbornej starostlivosti nemohol ovplyvniť danú právnu skutočnosť (uplatnenú kumuláciu uplatnených dovolacích dôvodov), ktorá mala v konečnom dôsledku na základe prijatého uznesenia Veľkého senátu za následok nepreskúmanie dôvodnosti podaného dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) – c) CSP zo strany Najvyššieho súdu

Slovenskej republiky a odmietnutie dovolania. Takýto postup Najvyššieho súdu Slovenskej republiky je podľa názoru sťažovateľa potrebné považovať za zjavné a neprípustné obmedzenie práva na súdnu ochranu, pričom zdôvodnenie predmetného postupu v zmysle Uznesenia nemôže z hľadiska svojej presvedčivosti, spravodlivosti a ústavnej konformity obstať.

Nemožno sa v tejto súvislosti preto zásadne stotožniť s argumentáciou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorý uviedol, že čiastočné späťvzatie dovolania zo strany sťažovateľa vo vzťahu k uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP je potrebné chápať ako zmenu dovolacích dôvodov podľa § 434 CSP, ktorú je možné vykonať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania, pričom úkon späťvzatia podľa § 446 CSP sa môže vzťahovať len k rozsahu, v akom sa rozhodnutie napáda, avšak nie k dovolacím dôvodom. Zmenu dovolacích dôvodov je podľa nášho právneho názoru potrebné vykladať ako takú zmenu, ktorá má za následok dodatočné uplatnenie iného dovolacieho dôvodu, ako toho, ktorý bol uplatnený v rámci zákonnej lehoty na podanie dovolania [napr. ak dovolateľ v rámci dovolania uplatní dovolací dôvod v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) a po uplynutí zákonnej lehoty na podanie dovolania tento dovolací dôvod zmení na dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b)], k čomu však v dovolacom konaní zo strany sťažovateľa neprišlo.

Na rozdiel od názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky máme za to, že CSP v rámci ustanovenia § 446 CSP, ktoré upravuje postup v prípade dispozície dovolateľa s dovolacím konaním, neobmedzuje dovolateľa v tom, aby sa táto dispozícia s dovolacím konaním vzťahovala z hľadiska rozsahu iba k tomu, aký postup v konaní (resp. výrok) súdu nižšieho stupňa sa dovolaním napáda. Sme totiž toho názoru, že práve dovolacie dôvody upravené v rámci ustanovení § 420 a § 421 CSP slúžia na vymedzenie rozsahu zákonnej dôvodnosti podaného dovolania a dovolateľ tak prostredníctvom predmetných dôvodov vymedzuje dovolaciemu súdu rozsah, v akom má dovolací súd uplatniť svoju prieskumnú právomoc voči rozhodovaniu súdov nižšieho stupňa.

Sme preto toho názoru, že v súlade s platnou procesnou právnou úpravou v zmysle CSP mal Najvyšší súd Slovenskej republiky ako dovolací súd na základe čiastočného späťvzatia dovolania zastaviť konanie v časti preskúmania dôvodnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP a zaoberať sa ďalej vecným preskúmaním dovolacích dôvodov v zmysle

§ 421 ods. 1 písm. a) – c) CSP a po preskúmaní dôvodnosti uplatnenia predmetných dovolacích dôvodov vo veci meritórne rozhodnúť spôsobom podľa § 448 alebo § 449 CSP.

Nakoľko však Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie sťažovateľa odmietol s poukazom na § 447 písm. c) a f), pričom sa v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia veci arbitrárnym spôsobom zaoberal iba dovolacím dôvodom, ktorý na základe čiastočného späťvzatia dovolania zo strany sťažovateľa nebol ďalej predmetom prieskumu v rámci dovolacieho konania a dovolacími dôvodmi, na ktorých sťažovateľ v dovolacom konaní zotrval, ďalej Najvyšší súd Slovenskej republiky neskúmal, máme za to, že boli porušené základné práva sťažovateľa zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru.“

Sťažovateľ na základe uvedených skutočností navrhuje, aby ústavný súd nálezom rozhodol tak, že vysloví porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu z 22. novembra 2017, napadnuté uznesenie zruší a vec vráti najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie. Sťažovateľ si zároveň uplatnil úhradu trov konania.

Ústavný súd po predbežnom prerokovaní uznesením z 12. júla 2018 prijal sťažnosť podľa § 25 ods. 1 a 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľa a predsedníčku najvyššieho súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedníčku najvyššieho súdu zároveň vyzval, aby sa vyjadrila k sťažnosti. Predsedníčka najvyššieho súdu a právny zástupca sťažovateľa ústavnému súdu oznámili, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Vzhľadom na oznámenia právneho zástupcu sťažovateľa a predsedníčky najvyššieho súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde od neho upustil, keďže dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Predsedníčka najvyššieho súdu sa k sťažnosti vyjadrila v prípise sp. zn. KP 3/2018 Nobs 47/2018 z 12. septembra 2018, v ktorom uviedla:

«S názorom sťažovateľky prezentovaným v ústavnej sťažnosti nesúhlasíme. Vo veci rozhodujúci senát I O bol pri svojom rozhodovaní s poukazom na ustanovenie § 48 ods. 3 C. s. p. viazaný závermi uznesenia veľkého senátu občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 19. apríla 2017, sp. zn. I V Cdo/2/2017. Pritom považujeme za nevyhnutné poukázať na ustálenú rozhodovaciu prax Ústavného súdu Slovenskej republiky, podľa ktorej základné právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy všeobecný súd nemôže porušiť, ak koná vo veci v súlade s procesno-právnymi predpismi upravujúcimi postupy v civilnom sporovom konaní tak, ako tomu bolo v posudzovanom prípade (rovnako aj II. ÚS 122/05, III. ÚS 591/2013).

Pokiaľ ide o nesúhlas sťažovateľky s vyhodnotením jej „čiastočného späťvzatia dovolania“ týkajúceho sa uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 431 C. s. p., uskutočneného po uplynutí lehoty na podanie dovolania vyhodnoteného ako zmena uplatnených dovolacích dôvodov, poukazujeme na skutočnosť, že predmetný právny názor bol prvýkrát vyslovený v uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 9. novembra 2017, sp. zn. I Cdo/126/2017 (bod 3 jeho odôvodnenia). Vo veci rozhodujúci senát I O len rešpektoval predmetný skôr vyslovený právny záver. Pritom poukazujeme na to, že do práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivý súdny proces nepatrí, aby súdy prebrali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktoré predkladá strana sporu (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03), a že právo na spravodlivý súdny proces neznamená ani právo na to, aby bola strana sporu pred všeobecným súdom úspešná, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jej požiadavkami a právnymi názormi (I. ÚS 50/04).

Zároveň považujeme za nevyhnutné upriamiť pozornosť Ústavného súdu Slovenskej republiky na body 45 až 47 odôvodnenia napadnutého uznesenia dovolacieho súdu,

v ktorých po prijatí záveru, že konanie pred odvolacím súdom nebolo postihnuté dovolateľkou namietanou vadou zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ C. s. p., dovolací súd skonštatoval, že pokiaľ ide o sťažovateľkou namietané nesprávne právne posúdenie veci (dôvody prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/, b/ a c/ C. s. p.), dovolací dôvod nie je vymedzený v súlade so zákonom, čo zakladá dôvod pre odmietnutie jej dovolania podľa § 447 písm. f/ C. s. p.

K tvrdenému dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. poukázal vo veci konajúci senát na spôsob, akým je potrebné dovolací dôvod podľa § 432 C. s. p. vymedziť, ak má byť dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p., a to aj s odkazom na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 6. marca 2017, sp. zn. 3 Cdo/6/2017. Sťažovateľka predmetným spôsobom nepostupovala a odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (ktorý je nevyhnutý na prijatie záveru o prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. – pozn. Najvyššieho súdu Slovenskej republiky) vyvodzovala z rozhodnutia Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 12 Cb/2/2013, ktoré vydal krajský súd ako súd prvej inštancie.

Taktiež ani nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 195/2012, na ktorý poukazovala v dovolaní sťažovateľka, nepredstavuje rozhodovaciu prax dovolacieho súdu. Zákon výslovne v ustanovení § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. viaže prípustnosť dovolania na odklon od ustálenej rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ako súdu dovolacieho. Odklon odvolacieho súdu pri riešení konkrétnej právnej otázky od iných rozhodnutí (t. j. napríklad rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ako súdu odvolacieho alebo rozhodnutí iných súdov vrátane Ústavného súdu Slovenskej republiky) nemôže založiť prípustnosť dovolania v zmysle uvedeného zákonného ustanovenia.

K rozhodnutiu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 16. decembra 2010, sp. zn. 1 ObdoV/23/2010 zároveň vo veci rozhodujúci senát 1 O výslovne uviedol, že ide o rozhodnutie, ktorým bolo dovolanie vo veci vedenej pod sp. zn. 1 ObdoV/23/2010 odmietnuté výlučne z procesných dôvodov, čo znamená, že ním neboli riešené žiadne právne otázky (vrátane právnej otázky, ktorú mal podľa sťažovateľky posudzovať dovolací súd v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Obdo/19/2017).

Dovolacie námietky, v ktorých sťažovateľka videla prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/, resp. písm. c/ C. s. p., by dovolací súd nemohol skúmať ani v súčasnosti s odkazom na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. júla 2017, sp. zn. 6 Cdo/123/2017, v ktorom dovolací súd v relevantnej časti skonštatoval, že dovolateľ zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom (advokátkou) nevymedzil uplatnený dovolací dôvod (nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom) spôsobom uvedeným v § 432 ods. 2 C. s. p. v spojení s § 421 tohto právneho predpisu. Prípustnosť dovolania totiž odôvodnil písm. a/ a zároveň aj písm. b/ a písm. c/ § 421 ods. 1 C. s. p., hoci súčasná existencia všetkých týchto predpokladov prípustnosti dovolania sa bez ďalšieho z povahy veci vylučuje. Nemožno totiž odôvodňovať prípustnosť dovolania tým, že určitá právna otázka je rozhodovacou praxou dovolacieho súdu riešená ustálené a zároveň, že dovolacím súdom nebola riešená, resp. že je ním riešená rozdielne. Takéto odôvodnenie prípustnosti dovolania je vnútorne rozporné. Označený nedostatok v odôvodnení predpokladov prípustnosti dovolania má za následok aj nemožnosť aplikácie § 440 C. s. p. o viazanosti dovolacím dôvodom so vzájomne sa vylučujúcimi predpokladmi jeho prípustnosti. Vo svojej podstate znamená odôvodnenie dovolania neprípustným dovolacím dôvodom. Nesprávne právne posúdenie veci je prípustným dovolacím dôvodom len, ak sa týka otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a ak je splnený predpoklad podľa písm. a/ alebo podľa písm. b/ alebo podľa písm. c/ § 421 ods. 1 C. s. p. Uvedené rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky bolo pritom podrobené ústavnoprávnemu prieskumu a Ústavný súd Slovenskej republiky v uznesení z 12. decembra 2017, č. k. I. ÚS 644/2017-10 vyhodnotil citované závery – aplikovateľné aj pre posudzovanú vec – ako ústavne konformné.»

Sťažovateľ prostredníctvom právneho zástupcu podal svoje stanovisko k vyjadreniu predsedníčky najvyššieho súdu v podaní zo 16. októbra 2018, v ktorom uvádza, že vzhľadom na obsah vyjadrenia zotrváva na argumentácii uvedenej v sťažnosti. Vo svojom stanovisku tiež uvádza:

„Vo vzťahu k Vyjadreniu si dovoľujeme podotknúť, že Najvyšší súd Slovenskej republiky sa obmedzil len na skutočnosti, ktoré už boli uvádzané v samotnom napadnutom uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 22. 11. 2017, sp. zn. 1 Obdo/19/2017,

pričom v rámci svojho Vyjadrenia tak neuviedol žiadne nové relevantné právne skutočnosti, ku ktorým by sťažovateľ nezaujal právne stanovisko spolu s odôvodnením už v rámci podanej ústavnej sťažnosti. Najvyšší súd Slovenskej republiky tak de facto, ako sám uviedol v závere Vyjadrenia, ponechal na Ústavnom súde Slovenskej republiky, aby posúdil, či v konkrétnom prípade došlo alebo nedošlo napadnutým uznesením k zásahu do základného práva sťažovateľa.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch...

Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k obom označeným právam v zásade identické (IV. ÚS 147/08).

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 77/02, IV. ÚS 299/04, II. ÚS 78/05) do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to,

aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne konformným spôsobom interpretovaná platná a účinná právna norma (m. m. IV. ÚS 77/02).

Výklad a aplikácia zákonných predpisov zo strany všeobecných súdov musí byť preto v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu, ktorým je poskytnutie materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov konania. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno obmedziť toto základné právo v rozpore s jeho podstatou a zmyslom.

Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 152 ods. 4 ústavy).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade,

ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Vychádzajúc z uvedených právnych názorov bolo úlohou ústavného súdu posúdiť námietky sťažovateľa uplatnené v sťažnosti, v ktorej argumentuje, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu z 22. novembra 2017 malo dôjsť k porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Základom sťažovateľovej argumentácie je tvrdenie, že najvyšší súd porušil označené práva z dôvodu, že nepripustil späťvzatie dovolania v časti dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP. Následne najvyšší súd preskúmal dovolanie vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP, vzhľadom na zákaz kumulácie dovolacích dôvodov však dovolanie v časti, v ktorej namietal dovolacie dôvody podľa § 421 ods. 1 písm. a), b) a c) CSP, vecne nepreskúmal.

Najvyšší súd v napadnutom uznesení z 22. novembra 2017 uviedol, že sťažovateľ prípustnosť a dôvodnosť dovolania založil na § 420 písm. f) CSP a na § 421 ods. 1 písm. a), b) a c) CSP. Poukázal na podanie sťažovateľa, ktorým čiastočne vzal späť dovolanie, pričom dospel k záveru, že *„pokiaľ mal dovolateľ na mysli to, že na... dovolacom dôvode podľa ust. § 420 písm. f) CSP už netrvá, v skutočnosti ide o zmenu ním uplatnených dovolacích dôvodov..., dovolací súd na zmenu uplatnených dovolacích dôvodov, uskutočnenú po uplynutí dovolacej lehoty, neprihliadol“*. Najvyšší súd následne – vzhľadom na to, že neprihliadol na čiastočné späťvzatie dovolania, *„skúmal prípustnosť dovolania v zmysle ust. § 420 písm. f) CSP“*. V ďalšej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia sa najvyšší súd podrobne vysporiadal s dôvodnosťou podaného dovolania z hľadiska dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP.

Vo vzťahu k dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. a), b) a c) CSP najvyšší súd uviedol, že „*prípustnosť dovolania nie je splnená ani podľa ust. § 421 CSP, pretože uplatnenie všetkých troch dovolacích dôvodov naraz... je navzájom protichodné a logicky sa aj vzájomne vylučuje. Dovolateľ nemôže zároveň namietat, že odvolací súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (písm. a/) a zároveň, že konkrétna právna otázka v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (písm. b/) a zároveň, že právna otázka je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (písm. c/)...*

... Pokiaľ dovolateľ namieta nesprávne právne posúdenie veci, musí dovolací dôvod v zmysle ust. § 421 ods. 1 CSP vymedziť jednoznačne, pretože ak jednotlivé dovolacie dôvody dovolateľ vzájomne kumuluje, resp. uvedie, že odvolací súd vec nesprávne právne posúdil bez toho, aby jednoznačne vymedzil konkrétny dovolací dôvod v zmysle ust. § 421 ods. 1 CSP, jeho dovolanie je neurčité a zmätočné, čo zakladá zákonný dôvod pre odmietnutie dovolania v zmysle ust. § 447 písm. f/ CSP...“.

Pokiaľ ide osobitne o dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP – najvyšší súd interpretoval pojem „*ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu*“ s odkazom, že existenciu uvedeného dovolacieho dôvodu sťažovateľ odôvodňuje rozhodnutím Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 12 Cb 2/2013 a nálezom ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 195/2012 zo 16. augusta 2012 – ktoré nie sú rozhodnutiami dovolacieho súdu. Pokiaľ ide o uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 ObdoV 23/2010 zo 16. decembra 2010 – ním najvyšší súd ako dovolací súd odmietol dovolanie z procesných dôvodov. Z uvedených dôvodov rozhodnutia, na ktoré odkázal sťažovateľ v dovolaní, „*nemožno považovať za rozhodnutia predstavujúce ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu čo do merita veci, od ktorej sa mal odvolací súd v posudzovanom prípade odkloniť pri (vy)riešení konkrétnej právnej otázky. Dovolanie žalovaného z hľadiska ním vymedzeného dovolacieho dôvodu podľa ust. § 421 ods. 1 písm. a/ CSP nie je preto opodstatnené.*“.

Najvyšší súd napokon v odôvodnení poukázal na rozhodnutie veľkého senátu najvyššieho súdu sp. zn. 1 V Cdo 2/2017 z 19. apríla 2017, „*podľa záveru ktorého kumulácia dôvodov prípustnosti dovolania v zmysle ust. § 420 CSP a ust. § 421 CSP*

je neprípustná. Ak sú v dovolaní... súbežne uplatnené dôvody prípustnosti podľa oboch uvedených ustanovení, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska ust. § 420 CSP. S poukazom na vyššie uvedený záver... dovolací súd sa v preskúmvanej veci nezaoberal vecným posúdením dovolania žalovaného, podaného z dôvodov v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ až c/ CSP.“

Vychádzajúc z uvedenej argumentácie najvyšší súd dovolanie sťažovateľa podľa § 447 písm. c) a f) CSP odmietol.

Z napadnutého uznesenia je zrejmé, že najvyšší súd preskúmal dovolanie len z hľadiska § 420 písm. f) CSP, vychádzajúc z právneho názoru o zákaze kumulácie dovolacích dôvodov vyjadreného v uznesení veľkého senátu sp. zn. 1 V Cdo 2/2017 z 19. apríla 2017, v ktorom veľký senát uviedol:

„... Kumulácia dôvodov prípustnosti dovolania v zmysle § 420 CSP a § 421 CSP je neprípustná.

... Ak sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti podľa oboch uvedených ustanovení, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 CSP.

... Ak sú v dovolaní uplatnené viaceré vady zmätočnosti uvedené v § 420 písm. a/ až f/ CSP, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí výlučne na skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska existencie tej procesnej vady zmätočnosti, ktorá je v tomto ustanovení uvedená na prednejšom mieste.“

Veľký senát najvyššieho súdu zmenil právny názor týkajúci sa zákazu kumulácie dovolacích dôvodov a uznesením sp. zn. 1 V Cdo 1/2018 z 21. marca 2018 rozhodol:

„Kumulácia dovolacích dôvodov podľa § 420 C. s. p. a § 421 C. s. p. je prípustná.“

Napokon o otázke zákazu kumulácie dovolacích dôvodov ústavný súd vo veci zjednotenia odchylných právnych názorov senátov ústavného súdu uznesením sp. zn. PLz. ÚS 1/2018 z 25. apríla 2018 rozhodol:

„Pokiaľ sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 420 Civilného sporového poriadku, ako aj § 421 Civilného sporového poriadku a Najvyšší súd Slovenskej republiky sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 Civilného sporového poriadku, poruší tým právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Rovnako, pokiaľ sú v dovolaní uplatnené viaceré vady zmätočnosti uvedené § 420 písm. a) až f) Civilného sporového poriadku a Najvyšší súd Slovenskej republiky sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí výlučne na skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska existencie tej procesnej vady zmätočnosti, ktorá je v tomto ustanovení uvedená na prednejšom mieste, poruší tým právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.“

Vychádzajúc z uvedených skutočností ústavný súd uvádza, že právny názor najvyššieho súdu o zákaze kumulácie dovolacích dôvodov podľa § 420 CSP a podľa § 421 CSP – na ktorom je založené napadnuté uznesenie najvyššieho súdu – je arbitrárny a ústavne nesúladný.

Ústavný súd neakceptoval ani obranu predsedníčky najvyššieho súdu (a ani príslušný právny záver v napadnutom uznesení, pozn.), podľa ktorej najvyšší súd sa v napadnutom uznesení vysporiadal aj s dovolacími dôvodmi podľa § 421 ods. 1 písm. a) až c) CSP, pričom dospel k záveru, že tieto dôvody neboli vymedzené zákonom predpísaným spôsobom, keďže súčasné uplatnenie týchto dovolacích dôvodov sa vzájomne vylučuje.

Ústavný súd v prvom rade poukazuje na to, že veci, ktoré sú predmetom rozhodovania všeobecných súdov, pozostávajú spravidla z viacerých skutkových a právnych prvkov – pričom nemožno vylúčiť situáciu – že určitý skutkový a právny aspekt prejednávanej veci posudzuje dovolací súd nejednotne, prípadne určitý skutkový a právny aspekt špecifický pre konkrétne prejednanú vec nebol predmetom rozhodovania dovolacieho súdu. V takýchto prípadoch by prichádzalo do úvahy súbežné uplatnenie

dovolacích dôvodov podľa § 421 CSP. Je relevantné, že v prerokúvanom prípade uvedená úvaha nie je úplne akademická, keďže sťažovateľ v dovolaní – vychádzajúc z toho, ako obsah dovolania vymedzil najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia – na jednej strane namietal, že najvyšší súd sa odklonil od svojej rozhodovacej praxe – v otázke, či porušil zákonnú povinnosť (zrejme kontraktnú povinnosť, pozn.) – a tiež namietal, že najvyšší súd doteraz neposudzoval otázku povinnosti platiť za odber povrchovej vody pri neuzavretí zmluvy a určenia výšky platby v takom prípade.

V druhom rade ústavný súd neakceptoval obranu predsedníčky najvyššieho súdu aj s poukazom na právny názor vyplývajúci z uznesenia sp. zn. PLz. ÚS 1/2018. Ústavný súd v predmetnom uznesení totiž uviedol:

„16. Zo žiadneho zákonného ustanovenia Civilného sporového poriadku nevyplýva obmedzenie, ktoré by čo i len naznačovalo, že proti rozhodnutiu, proti ktorému je prípustné dovolanie z dôvodu podľa § 420 CSP, ako aj podľa § 421 CSP, by uplatnenie niektorého dôvodu prípustnosti dovolania vylučovalo alebo podmieňovalo možnosť uplatniť aj iný dovolací dôvod. Možno konštatovať, že § 420 CSP zakladá samostatne prípustnosť dovolania a rovnako samostatne zakladá prípustnosť dovolania aj § 421 CSP. Zákon medzi nimi neupravuje žiadnu súvislosť, a to ani podmieňujúcu, ani vylučujúcu. Právna úprava je v tomto smere jasná a jednoznačná...

17. Je ústavne (ale i zákonne, pozn.) neakceptovateľný taký postup, ktorým by bol dovolateľ nútený vybrať si len jeden z dôvodov prípustnosti dovolania napriek reálnej existencii viacerých dôvodov prípustnosti dovolania. Týmto postupom by bola *de facto* rozhodovacia činnosť súdu delegovaná na dovolateľa, resp. advokáta, čo je neprípustné. Právne posúdenie prípustnosti opravného prostriedku a aplikácia práva na konkrétny prípad je úlohou (dovolacieho) súdu.“

Z uznesenia ústavného súdu sp. zn. PLz. ÚS 1/2018 vyplýva právny názor, že ústavne súladný výklad príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku predpokladá možnosť kumulovať dovolacie dôvody podľa § 420 CSP a podľa § 421 CSP a tiež možnosť kumulovať dôvody zmätočnosti rozhodnutia odvolacieho súdu v rámci

ustanovenia § 420 CSP. Z uvedeného preto nevyhnutne vyplýva možnosť dovolateľa kumulovať dovolacie dôvody aj v rámci ustanovenia § 421 CSP.

Na základe týchto skutočností – vychádzajúc predovšetkým z právneho názoru pléna ústavného súdu v uznesení sp. zn. PLz. ÚS 1/2018 z 25. apríla 2018 – ústavný súd dospel k záveru, že najvyšší súd napadnutým uznesením z 22. novembra 2017 porušil základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie... Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie...

Podľa § 56 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší.

Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

Podľa § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah zruší a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

Keďže najvyšší súd napadnutým uznesením sp. zn. 1 Obdo 19/2017 z 22. novembra 2017 porušil základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6

ods. 1 dohovoru, ústavný súd zrušil toto rozhodnutie a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku tohto nálezu). Povinnosťou najvyššieho súdu bude riadiť sa právnym názorom ústavného súdu a vo veci opäť rozhodnúť.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním advokátom (bod 3 výroku tohto nálezu).

Podľa § 36 ods. 1 zákona o ústavnom súde trovy konania pred ústavným súdom, ktoré vzniknú účastníkovi konania, uhrádza účastník konania zo svojho.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľ si uplatnil úhradu trov konania za dva úkony právnej služby vo výške 390,50 €.

Ústavný súd priznal sťažovateľovi úhradu trov konania v uplatnenej sume 390,50 € (bod 3 výroku nálezu) v súlade s vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to odmenu za 2 úkony právnej služby podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky (prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom, sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy). Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2018 v sume 153,50 € (1/6 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky) a náhrady hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby v sume 9,21 € (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky), čo spolu predstavuje sumu 325,42 €. Z priloženého osvedčenia o registrácii pre daň z pridanej hodnoty vyplýva, že právny zástupca sťažovateľa je platcom dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“), preto uvedená suma bola zvýšená

o DPH vo výške 20 % podľa § 18 ods. 3 vyhlášky a podľa zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov.

Priznanú úhradu trov konania je najvyšší súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a ods. 1 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. februára 2019